

a „lényegében közművelődési terület gondozása”.

Szakmai szempontok szerint három nagy csoportra oszthatók stúdiumaink. Az első csoport a könyvtárosi ismeretek elsajátítását célzó tanfolyamaink: katalógusszerkesztési, osztályozási és indexelési tanfolyam a helyismereti munka kérdései stb. Ezeknek az a rendeltetésük, hogy bizonyos *speciális* könyvtárosi tevékenységekre készítsenek fel. A jelentkezés feltétele: felsőfokú könyvtárosi végzettség és megfelelő munkakör betöltése.

A második csoport a vezetőképzés. Nagyon fontosnak tartjuk ezt. Egyhetes bevezető tréninggel kezdődik, hogy a csoportdinamika, a szociálpszichológia, az általános és személyiséglélektan eredményeinek felhasználásával fejlesszük az önismeretet, mások megismerését, a kapcsolatkésztséget, a kommunikációs készséget, az együttműködést, a viselkedésbeli érzékenységet, a nyitottságot és fogékonyságot. A második rész időszerű szakkérdésekkel foglalkozik.

A szervezőmódszertani stúdiumunk a vezetőképzés egyik fajtája. Célja „a nagyobb könyvtárak vezetőinek támogatása a szervezet működésének ellenőrzésében, a racionalizálásban, a tervezési, szervezési, fejlesztési feladatok megoldásában”.

A harmadik csoportba azok a tanfolyamaink tartoznak, amelyek nem könyvtári jellegűek, de a könyvtárosoknak szükségesek. Például az újságírói (a publicisztika, a sajtókapcsolatok gyakorlati kérdéseivel foglalkozó) tanfolyam, a történelmi és művelődéstörténeti ismeretek ci-

mű kétéves tanfolyam szakreferensek részére stb.

A téma legkiválóbb képviselőit kérjük fel előadóknak, akik szívesen vállalkoznak. Közülük néhányat említek, hogy szellemi kapacitásunk aktiv tartalékait jelezzem: *Niederhauser Emil, Urbán Aladár, Diószegi István, Salgó László, Laczkó Miklós, Szabó Miklós, Ormos Mária, Katona Tamás, Földes Iván, Gyarmati István, Károlyházi Frigyes, Benczedy József, Faragó Vilmos, Gazdag Miklós* stb. A belső „szellemi kapacitásból”: *Nagy Attila, Varga Ildikó, Orbán Éva, Skaliczki Judit, Szenté Ferenc, Győri Erzsébet, Gerő Gyula* stb. A felsorolás egyben a szereplési időrendet is tükrözi. Eddig minden kurzusunkra túljelentkezés volt. Szívesen járnak hozzánk. Tanfolyamainkhoz kapcsolódó kiadványainkból „kötelező” olvasmány lett az egyetemeken, főiskolákon.

Szakmai színvonalunk eddig még nem elsősorban pénzkérdés – ahogy azt a cikkíró állítja. Előadóink, szerzőink nem az ígéretes tiszteletdíjért, hanem szakmai buzgalomból vállalják az előadásokat, hiszen tudják, hogy hallgatóságuk az egyik legérzékenyebb értelmiségi rétegből kerül ki.

Végül: a Művelődési Minisztérium könyvtári osztálya minden évben jelentős összeggel járul hozzá továbbképzéseinkhez, támogatja a könyvtárosoknak ezt a szellemi műhelyét. Mondhatnám azt is, hogy köszönet érte, de inkább azt mondom: jól teszik!

Csapó Edit

Tartalomjegyzék-idézés helyett tartalomismertetést vártunk

Hányféle szemüveggel lehet olvasni, mitől említésre méltó egy munkatervi pont az egyik intézmény munkatervében, míg észre sem vehető a másikéban? *Zircz Péter* Tallózó című dolgozata (*Könyvtáros*, 1988/8. sz.) első részében három munkatervet ismertet. A két könyvtári munkatervben előremutató, az új társadalmi helyzethez alkalmazkodó feladatokat talál, míg a harmadikban, a KMK-éban a „szolid, óvatos tervezés mellett” hiányokat és munkaidőrabló tevékenységeket regisztrál.

Mindenfajta szubjektív megjegyzést kerülve, a tényekre szorítkozva szeretném ismertetni azokat a munkatervi feladatokat, amelyeket *Zircz Péter* fontosnak tart a két könyvtári munkatervben, és megmutatni, hogy ezek a kérdések miképpen szerepelnek a KMK-éban. Lássuk először az FSZEK munkatervéből ismertetett feladatokat: „A munkaterv a konkrét tennivalók között több újdonságot sorol fel: kiépítik a kerületi fiókkönyvtárakban is a közhasznú információs szolgálatot, folytatják a zá-

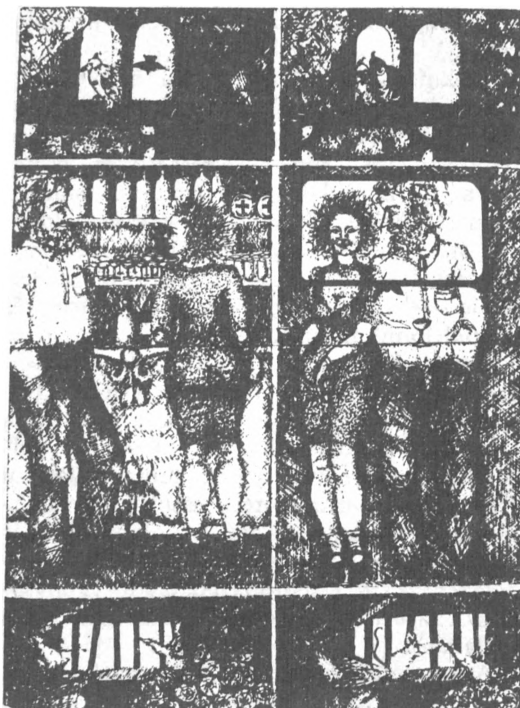
roltnak minősített könyvek felülvizsgálatát, a kompakt hanglemezek gyűjtését, újabb fiókkönyvtárakban térnek át az állomány tematikus elrendezésére, továbbfejlesztik – például videokazetta-állomány létrehozásával – a hálózat tagkönyvtárait segítő központi ellátószolgálatot, felülvizsgálják a központi könyvtár funkciórendszerét, restauráló laboratóriumot létesítenek.”

Nézzük meg mi szerepel ezekből a témakörök közül a KMK 1988. évi munkatervében! A közhasznú információs szolgáltatás terén – miután az előző évi munkaterv ennek egy fontos részével, a tanácsi és a szakszervezeti dokumentumok könyvtári jelenlétével foglalkozott – a KMK az idén a következő feladat megvalósítását tűzte ki célul: „A könyvtárak közhasznú információs szolgáltatásainak kiteljesítésére kapcsolatot építünk ki a reklámtevékenységet folytató legnagyobb vállalatokkal, s kísérletet teszünk könyvtári tájékoztatásban is hasznosítható prospektusok begyűjtésére, a hálózati központoknak való megküldésére.”

A kompakt hanglemezek gyűjtéséről feltehetően pontos képet ad majd az a KMK-s vizsgálat, amelyre ebben az évben kerül sor. Az utóbbi feladata annak felderítése, hogy az elmúlt tíz évben miképpen változtak a közművelődési könyvtárak zenei részlegeinek szolgáltatásai és miként változott állományépítési politikája, milyen új dokumentumok – CD lemezek – jelentek meg a gyűjteményekben. Általában is az állomány korszerűsítését célozzák a munkatervi pontok, amelyek az audiovizuális dokumentumok könyvtárakba kerülését segítik elő: a hangoskönyvek körének bővítésével, a hangosfolyóiratok kialakításának megszervezésével, a videódokumentumok jobb hasznosítása érdekében szervezendő tanfolyammal. S végül is a hangfelvételekhez és a videódokumentumokhoz készülő központi katalóguscédulák folyamatos ellenőrzése nélkül – folyamatos munkatervi feladat – a gyűjtemények általában jobban tartózkodnának az AV dokumentumok vásárlásától.

A korszerű, a használó igényeihez alkalmazkodó állományelrendezés érdekében készül az a kísérleti vizsgálat, amelyben a C típusú könyvtárakban összehajlítják a felnőtt és a gyermek szakirodalmi állományt. A vizsgálatból módszertani ajánlás lesz a kisebb könyvtárak számára.

Az FSZEK érdekes, az angolszász gyakorlatból átvett tematikus állományrendezési kísérletéhez kapcsolódik az a KMK-s munkaterv-

vi pont, amely a tematikus könyvkiemelésekhez irodalomjegyzéket állíttat össze.

A könyvtár funkciórendszerének vizsgálatával, továbbfejlesztésével is igen sok munkatervi pont foglalkozik, ezek egy része már meg is valósult. A könyvtári együttműködésnek az érdekeken alapuló hatékony formáiról, a különféle könyvtártípusok együttműködéséről szervezett tanácskozást a KMK a szakkönyvtári koordinációs központok képviselőivel és a szakszervezeti könyvtárosok részvételével, a SZOT-tal közösen. Folytatta regionális együttműködési tanácskozásait egy-egy szakirodalmi terület ellátása érdekében. Idén a mezőgazdasági szakirodalmi információs szolgáltatás szervezettebbé tételének lehetőségeiről szerveztünk tanácskozást Szolnokon, az Agrárinformációs Vállalat, a tanácsi, a szakszervezeti és a szakirányú egyetemi, illetve főiskolai könyvtárak közreműködésével. Ezt megelőzte – miként az a munkatervből is kiderül – egy vizsgálat a megyei könyvtárak mezőgazdasági szakirodalmi közvetítő tevékenységéről. Ehhez a kérdéskörhöz sorolhatjuk azokat a munkálatokat is, amelyek a felsőoktatás struktúrájában lezajlott változásokhoz kapcsolódóan a felsőoktatási könyvtárhálózati modellek

leírásával segítik az új helyzetbe került könyvtárakat.

A Somogyi Könyvtár munkatervéből a következő sorokat emelte ki *Zircz Péter*: „Figyelmet érdemel azonban megyei módszertani tevékenységüknek az a tervpontja, amelynek értelmében más megyékben fogják tanulmányozni a kétlépcsős államigazgatási rendszer bevezetésének könyvtári-módszertani konzekvenciáit. Mellesleg megjegyezve: olyan kérdéstről van szó, amely a tanácsi könyvtárhálózatok irányításának fontos kérdésévé nőhet, és ezért országos figyelmet érdemelne.”

Igen. Így igaz. Ezért vette ezt a kérdést a KMK munkatervi feladatai közé, miként ez a munkaterv 23. oldalán szerepel: „Tanácskozást szervezünk a kétszintű államigazgatás bevezetésével kapcsolatos könyvtári hálózatfejlesztési és gondozási kérdésekről.” (A tanácskozásra különben szeptember 20-án került sor Tiszafüreden, a megyei könyvtárigazgatók, a hálózati munkáért felelős munkatársak és a

megyei tanácsok könyvtárügyért felelős előadói részvételével.)

A szerző cikkében szereplő, s a KMK munkatervével kapcsolatos két szubjektív megjegyzést illetően tanácstalan vagyok. Mit ért a szakfelügyeleti vizsgálatok formális elemein, és milyen módszereket kellene gyökeresen megváltoztatni? S ami a KMK tanfolyamait illeti: azok egy részét olyan külső előadókkal szervezi, akik egy-egy tudományterület jeles képviselői. Talán az ő szellemi kapacitásuk volna kevés?

Végezetül úgy vélem, hogy ha *Zircz Péter* nem elégedett volna meg azzal, hogy a KMK munkatervének csupán tartalomjegyzékét idézi, hanem a tartalmából is merített volna, amint tette ezt a másik két kiadvány esetében, talán neki is feltűntek volna az idézett munkatervi feladatok. Ne tűnjék elfogultságnak, ha azt mondom, ez az ismertetés nem a KMK munkatervéről adott képet.

Skaliczki Judit

Kérdezz–felelek

Egy könyvtár igazgatója a sorkatonai szolgálat esetén járó szabadságról kérdezi:

„Határozott időre alkalmazott dolgozónk munkaviszonya 1988. augusztus 30-án szűnik meg. Időközben – februártól kezdődően – sorkatonai szolgálatra vonult be. Jogosult-e szabadságra a februártól augusztus 30-ig terjedő időre?”

Válasz:

Az 5/1981.(XII. 29.) ÁBMH számú rendelkezés (megjelent a *Művelődési Közlöny* 1982. évi 11. számában) 1. paragrafusának (1) bekezdése tételesen felsorolja a munkaviszony szünetelésének azokat az eseteit, amelyek idejére a dolgozót a rendes szabadság megilleti. Ezek között a sorkatonai szolgálat nem szerepel, így a dolgozó a kért esetben sem jogosult rendes szabadságra a bevonulását követő időre. (A tartalékos katonai szolgálat tartamára viszont jár a szabadság.)

Egy nagyközség könyvtárának igazgatója kérdezi a határozott időre alkalmazott könyvtáros utazási kedvezményéről:

„Tartósan távollevő könyvtáros helyettesítése céljából egy ideiglenes munkaerőt alkalmaztam. A munkaszerződés nyolc hónapra szól. Most kéri a 33 százalékos utazási kedvezményre jogosító igazolvány kiállítását. Jogosult-e erre?”

Válasz:

A 13/1982. (XII. 27.) KPM számú rendelet (lásd a *Művelődési Közlöny* 1985. évi 16. számát) 1. számú mellékletének IV. C) pontja kimondja, hogy 33 százalékos kedvezményes utazásra jogosultak (többek között a MÁV menetrend szerinti járatain) az állami költségvetési szervek gazdálkodásáról szóló 19/1980. (IX. 27.) PM számú rendelet szerint gazdálkodó költségvetési szervek olyan főfoglalkozású dolgozói, akiknek legalább egyéves – bármely munkáltatónál eltöltött – munkaviszonyuk van, és határozatlan időre vagy egy évre, illetve azt meghaladó határozott időre, a munkakörre megállapított törvényes munkaidőben állnak alkalmazásban.

A levélben említett helyettesítőt egy évnél rövidebb időre alkalmazták, így a többi feltétel vizsgálata nélkül is megállapítható, hogy ő az utazási kedvezményre nem jogosult.